

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2011 vp

Valtioneuvoston selvitys Euroopan rahoitusva- kausvälineen käytön suuntaviivoista

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan suuri valiokunta on 25 päivänä mar-
raskuuta 2011 saanut valtioneuvostolta perus-
tuslain 97 §:n mukaisen selvityksen Euroopan
rahoitusvakausvälineen käytön suuntaviivoista
(E 99/2011 vp). Valtioneuvosto on lähettänyt
asiasta jatkokirjelmän 1. VM 7 päivänä joului-
kuuta 2011. Suuri valiokunta on lähettänyt asian
E 99/2011 vp mahdollisia toimenpiteitä varten
perustuslakivaliokuntaan, valtiovarainvaliokun-
taan ja talousvaliokuntaan ja jatkokirjelmän 1.
VM 7.12.2011 mahdollisia toimenpiteitä varten
näiden valiokuntien lisäksi tarkastusvaliokun-
taan.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valiokunnan työjaostossa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- finanssineuvos Pekka Morén, lainsäädäntö-
neuvos Seppo Tanninen ja finanssisihteeri
Jussi Lindgren, valtiovarainministeriö.

Viitetiedot

Talousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon
(TaVL 27/2011 vp), joka on otettu tämän lausun-
non liitteeksi. Tarkastusvaliokunta on hyväksy-
nyt lisäksi perustellun kannanoton jatkokirjel-
män johdosta.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Valtioneuvoston kirjelmässä esitellään suunta-
viivat, joita on tarkoitus noudattaa, kun aletaan
soveltaa heinäkuun 2011 euromaiden huippuko-
kouksessa päätettyjä ERVV:n uusia instrument-
teja. Jälkimarkkinaoperaatioita koskeviin suun-
taviivoihin sisältyy ERVV:n lainauskapasiteet-
in käyttöönotto kokonaisuudessaan. Lisäksi kä-
sitellään 26.10.2011 huippukokouksessa pääte-
tyn ERVV:n lainauskapasiteetin vivuttamisen
toimeenpanon vaihtoehtoja. Selvitys on luetta-
vissa tyhjentävästi valtioneuvoston kirjelmästä

sekä hyödyllisesti tiivistettynä talousvaliokun-
nan lausunnosta. Jatkokirjelmässä selvitetään,
miten ERVV:lle annettavien takausten enimi-
mäismäärä määräytyy.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto voi hyväksyä vivuttamiseen liit-
tyvät ERVV:n suuntaviivat lukuun ottamatta
luottotapahtuman laajennettua määritelmää. Li-
säksi erillisyhtiömallissa rahoitus tulisi toteut-
taa edunsaajan-jäsenmaan kautta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Taustaa

Eurooppaa ja eurooppalaisia rahoituslaitoksia koskeva rahoituskriisi jatkuu toista vuotta ja uhkaa jo eräiden suurten euromaiden maksuvalmiutta. Euromaiden päämieskokouksissa on päätetty vakausvälineiden ERVV ja EVM varustamisesta sellaisiksi, että niiden käytössä oleva likviditeetti on riittävä torjumaan markkinoiden häiriöt. Valiokunta toteaa, että euromaa Suomen etu vaatii maamme osallistumista sellaisiin perustuslakimme ja maamme taloudellisen kanto-kyvyn sallimiin toimiin, joilla voidaan tuloksellisesti palauttaa markkinoiden vakaus.

ERVV-puitesopimuksella luotiin yksityisoikeudellinen yhtiö, johon sovelletaan Luxemburgin lakia. Puitesopimus vastaa kaupallisen yhtiön osakassopimusta. ERVV-puitesopimuksen mukaan ERVV:n johtokunta hyväksyy yksimielisellä päätöksellä suuntaviivat (guidelines), joiden mukaan vakausvälineen toiminta määräytyy. Johtokunta koostuu ERVV:n jäsenvaltioiden hallitusten edustajista. Käytännössä ERVV:n päätöksenteko on pitkälti sulautunut euroryhmän päätöksentekoon.

Heinäkuun 2011 huippukokouksessa päätetyt muutokset ERVV:n puitesopimukseen, jotka saatettiin Suomessa voimaan lokakuussa 2011 (SSK 1059/2011 — HE 31/2011 vp) mahdollistavat heinäkuussa 2011 päätettyjen uusien instrumenttien (rahoituslaitosten pääomittaminen, joukkovelkakirjalainojen ostaminen jälkimarkkinoilta tai liikkeeseenlaskusta sekä varautumisohjelmien mukaiset toimet) käyttöönoton. Myös uusiin instrumentteihin sovelletaan vaatimusta erikseen hyväksyttävästä, maakohtaisesta ohjelmasta. Uusiin instrumentteihin liittyvät toimintaohjeet hyväksyttiin 26.10.2011 euromaiden huippukokouksessa. Lokakuun huippukokouksessa päätettiin lisäksi, että ERVV vivutetaan.

Valtioneuvoston kirjelmässä on kysymys kahdesta eri kokonaisuudesta. Yhtäältä esitellään 26.10.2011 euroryhmän päämieskokouksessa tehtyä päätöstä suuntaviivoista, joilla pan-

naan täytäntöön heinäkuun huippukokouksen päätöksiä. Toisaalta esitellään vielä valmisteilla olevia suuntaviivoja lokakuun huippukokouksen vivuttamista koskevan päätöksen toimeenpanosta. Valiokunta ottaa jäljempänä kantaa näiden asioiden kotimaiseen valmistelutapaan ja käsittelyjärjestykseen.

Vivutus ja Suomen vastuut

Suuri valiokunta yhtyy talousvaliokunnan lausunnossa oleviin arvioihin ERVV:stä sekä sen vivuttamisesta Suomelle aiheutuvista vastuista ja lisäselvitystä vaativista kysymyksistä.

Vivutuksessa on kysymys siitä, että ERVV saa enemmän likviditeettia operaatioihinsa, jos se lainaa markkinoilta enemmän rahaa kuin jäsenvaltioiden takaukset kattavat. Tämä voidaan toteuttaa järjestelyssä, jossa ERVV — siis jäsenvaltiot — vastaavat joukkovelkakirjoihin liittyvistä riskeistä ensimmäisinä tappionkantajina. Vaihtoehtona on joko luottovakuutuksen myöntäminen tai rahoitusyhtiön perustaminen, jossa ERVV:n asema velkojana on heikompi kuin muiden osakkaiden.

ERVV:n lainakapasiteetin korottaminen

Valtioneuvoston selvityksen mukaan joukkovelkakirjalainojen ostamista jälkimarkkinoilta koskevat suuntaviivat pitävät sisällään sen mahdollisuuden, että jäljellä oleva ERVV:n lainanantokapasiteetti varataan kokonaisuudessaan jälkimarkkinaohjelmaan. Valiokunnan käsityksen mukaan ERVV:n koko kapasiteetin varaaminen jälkimarkkinaoperaatioiden käyttöön olisi ymmärrettävä osin markkinaintervention liittyvänä psykologisena pelotteena. Osoittamalla, että on käytössä massiivinen maksuvalmius, voidaan paremmin torjua spekulatiiviset hyökkäykset. Toisaalta takausvalmiuksien käyttöönotto ei vielä merkitse, että ERVV tosiasiallisesti käyttäisi koko kapasiteettiaan jälkimarkkinaoperatioihin.

Ennen kuin ERVV ryhtyy jälkimarkkinaoperaatioihin, asianomaisen jäsenvaltion on pyydyttävä pääsyä jälkimarkkinaohjelmaan. Euroopan

komissio valmistelee yhdessä Euroopan keskuspankin kanssa sopimuksen (memorandum of Understanding, MoU), jolla avustettava valtio sitoutuu tarpeellisiin sopeutustoimiin ja rakenneuudistuksiin. Sopimuksessa yksilöidään myös rahoituksen kesto ja sen muut ehdot. Sopimuksen voimaantulo edellyttää euroryhmän sekä ERVV:n hallituksen yksimielistä päätöstä. Suomessa näitä päätöksiä edeltää eduskunnan käsittely perustuslain 96 tai 97 §:ssä säädetyllä tavalla.

Suomelle ERVV:n jäljellä olevan lainanantokapasiteetin käyttöönotto merkitsisi sitä, että Suomen tulisi antaa ERVV:n käyttöön koko jäljellä oleva puitesopimuksen mukainen taukausvalmius. Arvio Suomen ERVV:hen liittyvistä vastuista on liitteenä olevassa talousvaliokunnan lausunnossa. Suomen ERVV:lle antaman taukauksen kasvattaminen edellyttää itsestään selvästi eduskunnan täysistunnossa tehtävää päätöstä.

Valtioneuvostossa valmistellaan esitystä ERVV:lle annettavista valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta. Valiokunta pitää toivottavana, että eduskunta voi tässä yhteydessä säännellä tarpeellisessa laajuudessa ERVV:n päätöksenteon kotimaisen valmistelun vastuukysymykset ja päätöksentekosäännöt.

Kuten talousvaliokunta toteaa, jälkimarkkinaohjelman toteuttaminen suuntaviivoista ilmenevällä tavalla sitoisi ERVV:n jatkotoiminnan yhden instrumentin varaan. Valtioneuvoston selvituksesta käy kuitenkin ilmi, että muutkin instrumentit on tarkoitus ottaa käyttöön. Tämä herättää väistämättä kysymyksen muiden instrumenttien rahoituksesta.

Suuri valiokunta toteaa lisäksi, että ERVV:n koko rahoituskapasiteetin käyttöönotto vähentäisi vahvasti Euroopan vakaushäiriön käyttöönottoa jättäen kapasiteettia. EVM:n luomisen yhteydessä sovittiin maaliskuun 2011 Eurooppa-neuvoston päätelmissä, että ERVV:n ja EVM:n yhteenlaskettu kapasiteetti olisi enintään 500 miljardia euroa.

Valiokunta toteaa, että euromaiden päämieskokouksen 9.12.2011 julkilausuma pitää sisällään (s. 14) sen, että ERVV voi käynnistää uusia

ohjelmia kesään 2013 asti eli rinnan kesällä 2012 alkavaksi tarkoitettua EVM:n kanssa, sekä sen, että ERVV:n ja EVM:n yhteenlaskettua kokonaiskapasiteettia tarkastellaan uudelleen maaliskuussa 2012 pidettävässä päämieskokouksessa. Joulukuun päämieskokouksen julkilausuma yhdessä lokakuun kokouksessa hyväksytyjen suuntaviivojen kanssa kuvaa useiden euromaiden ilmaisemaa tahtoa lisätä vakausvälineiden yhteenlaskettua kapasiteettia 500 miljardia euroa suuremmaksi. Tämä edellyttää jäsenvaltioiden yksimielistä päätöstä.

Valiokunta toteaa, että valtioneuvosto ei ole esittänyt Suomen vastuiden lisäämistä yli sen, mitä EVM-sopimuksen teon yhteydessä sovittiin. Eduskunnan hyväksymä Suomen kanta on, että ERVV:n ja EVM:n yhteenlaskettu rahoitusvälineiden käyttö jäsenmaille kullakin hetkellä voi olla enintään 500 miljardia euroa. Mikäli valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi tarkistaa Suomen kantaa, sen on tuotava mahdollinen tätä koskeva ehdotuksensa eduskunnan käsiteltäväksi valtiosäännön edellyttämällä tavalla.

ERVV:tä koskevista Suomen kannoista päättäminen

ERVV:n suuntaviivat näyttävät pitävän sisällään sellaisia oikeutta luovia sekä valtioneuvostoa koskevia elementtejä, jotka kuuluvat Suomesa vakiintuneen valtiosääntöjäntulkinnan mukaan eduskunnan toimivaltaan. Perustuslain 96 §:n mukaan valtioneuvoston tulee viipymättä saatua eduskunnan käsiteltäväksi ehdotukset Euroopan unionissa tehtäviksi päätöksiksi, jotka sisältsä puolesta kuuluvat eduskunnan toimivaltaan. Eduskunnan lausunto näistä asioista on valtiosäännön mukaan ohjeellinen lähtökohta valtioneuvoston toiminnalle. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan (esim. PeVL 5/2011 vp) mukaan perustuslain 96 §:n säännös soveltuu myös unionista muodollisesti riippumattomien mutta siihen asiallisesti rinnastettavien toimielinten päätösten kansalliseen valmisteluun.

Valiokunta on käytännössä hyväksynyt perustuslain 96 §:ssä tarkoitettujen asioiden tuomista valiokuntaan poikkeuksellisesti myös 97 §:n

mukaisessa, teknisesti kevyemmässä menettelyssä silloin, kun esimerkiksi asian kiireellisyys on sitä vaatinut.

Valiokunta katsoo, että euroryhmässä, euroryhmän päämieskokouksessa, euroryhmän työryhmässä ja ERVV:n hallituksessa sekä tulevaisuudessa EVM:n vastaavissa toimielimissä tehtävät päätökset ovat sellaisia valtiosäännön tarkoittamia toimia, jotka tulee saattaa eduskunnan ennakkollisesti käsiteltäviksi perustuslain 96 §:n mukaisesti, jos ne sisältönsä puolesta kuuluvat eduskunnan toimivaltaan. ERVV:ssä vielä valmisteilla olevat ehdotukset, kuten vivuttamista koskevat suuntaviiaehdotukset, tulisi eduskunnan toimivaltaan kuuluvina saattaa eduskunnan käsiteltäviksi perustuslain 96 §:n mukaisesti viipymättä.

Valiokunta esittää, että valtioneuvosto täydentää antamansa selvityksen kokoavalla selvityksellä niistä ERVV:n suuntaviivoina tai vastaavassa muodossa jo tehdyistä, oikeutta luovista tai Suomen vastuisiin välillisestikin vaikuttavista päätöksistä, jotka on ERVV:ssä hyväksytty heinäkuun 2011 euromaiden päämieskokouksen jälkeen.

Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston tulee kehittää ERVV:n ja EVM:n sisäistä päätöksentekoa koskevaa eduskunnan informointia siten, että eduskunnan perustuslain mukaiset oikeudet toteutuvat EU:n ja vakausvälineiden hajanaisesta ja sirpaleisesta päätöksentekotavasta huolimatta. Tähän kuuluu eduskunnan toimivaltaan kuuluvien kysymysten oikea-aikainen ja riittävän selvä tunnistaminen ja päätösasioiden esitleminen Suomessa käytettyjen päätöksentekosääntöjen mukaisesti. Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota euromaiden päämieskokousten yhteydessä tapahtuvan, ERVV:tä koskevan päätöksenteon kotimaiseen kannanmuodostukseen, johon tulee soveltaa perustuslain 96 §:n asioita koskevia oikea-aikaisuuden ja informatiivisuuden vaatimuksia. Näissä asioissa ei ole kysymys Eurooppa-neuvostolle kuuluvasta yleisten poliittisten suuntaviivojen antamisesta, vaan tosiasiallisesti lainsäätämiseen rinnastettavasta päätöksenteosta.

Valiokunta toteaa, että jälkimarkkinaoperaatioita koskeviin suuntaviivoihin sisältyy vaatimus, että takausten käsittelyn kansallisissa parlamenteissa tulee tapahtua nopeasti ja luottamuksellisesti jälkimarkkinaohjelman myöhemmin tarkentuvien yksityiskohtien osalta. Valiokunta toteaa alustavasti, että ERVV:n johtokunnassa tehtävien päätösten nopea ja luottamuksellinen käsittely eduskunnassa on mahdollista soveltamalla perustuslain 96 ja 97 §:n mukaisia menettelyjä sekä 50 §:n 3 momentin vaiteliaisuutta koskevaa säännöstä. Tämä edellyttäisi kuitenkin, että eduskunta on aikaisemmin päättänyt valtioneuvoston antamisesta käytettäväksi jälkimarkkinaoperaatioihin.

Muuta

Valiokunta uudistaa lausunnossaan (SuVL 7/2011 vp) olevan kannanoton, jonka mukaan "valtioiden maksuvalmiuskriisin lisäksi Euroopan reaalityaloutta uhkaa vielä vahvemmin luottolaitosten rahoituskriisi, joka näkyy jo nyt taloudellisen toiminnan voimakkaana heikkene misenä ja jatkuessaan johtaa mahdollisesti historialliset mittasuhteet saavuttavaan lamaan. Valiokunta katsoo, että Euroopan kansalaisilla on oikeus odottaa Eurooppa-neuvostolta aloitteita myös yleisen rahoitusjärjestelmän tukemiseksi."

Valiokunta haluaa myös tässä yhteydessä muistuttaa, että kysymys rahoitusjärjestelmien kestävydestä ansaitsee vähintään yhtä suurta huomiota kuin valtioiden maksuvalmius. Sama koskee myös kysymystä rahoitusjärjestelmien likviditeetistä. Irlannin ja Espanjan ongelmat johtuvat ensisijaisesti pankkikriisistä. Valiokunta odottaa, että valtioneuvosto pitää eduskuntaa edelleen säännöllisesti informoituna Eurooppaa ja maailmaa koskevan talouskriisin kokonaisuu desta.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa talousvaliokunnan lausunnosta ilmenevin huomautuksin ja selvityspyynnöin valtioneuvoston kan-

taan ERVV:n vivuttamisen jatkovalmistelusta

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Miapetra Kumpula-Natri /sd	Astrid Thors /r
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk	Kimmo Tiilikainen /kesk
vpj.	Annika Lapintie /vas	Lenita Toivakka /kok
jäs.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Tytti Tuppurainen /sd
	Juho Eerola /ps	Sinuhe Wallinheimo /kok
	Pietari Jääskeläinen /ps	Pia Viitanen /sd
	Anne Louhelainen /ps	Sofia Vikman /kok
	Riitta Myller /sd	Anne-Mari Virolainen /kok
	Tuomo Puumala /kesk	Peter Östman /kd
	Vesa-Matti Saarakkala /ps	vjäs. Johannes Koskinen /sd
	Kimmo Sasi /kok	Jaana Pelkonen /kok
	Jouko Skinnari /sd	Juha Rehula /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Peter Saramo.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Yhteisen rahaliiton onnistumisen edellytys oli, että euromaista muovautuu talouden rakenteeltaan, tuottavuus- ja kasvukehitykseltään ja jopa elämäntavaltaan entistä yhtenäisempi talousalue. Yhtenäistymisestä ei kuitenkaan ole tietoaakaan.

On syntynyt entistä selvempi kastijako ylijäämamaiden ja alijäämamaiden välille, heikon ja hyvän tuottavuuskehityksen maiden välille ja nyt myös nopean ja hitaan kasvun maiden välille.

Tätä kuilua yhteisvaluutta on vain syventänyt. Se saattoi aluksi näyttää kasvun vauhdittajalta eräissä maissa. Mutta ei aikaakaan, kun juuri yhteisvaluutasta tuli tärkein velkaantumiseen ja kriisiin johtava tekijä.

Velkakriisin leviämisen pelossa Suomi lähti muiden maiden tapaan ensiavun antamiseen Kreikalle ja palomuurin varmistamiseen muiden pienien euromaiden ympärille. Irlanti on selviämässä. Kreikan ja Portugalinkin kohdalla voi olla toisin.

Huolimatta siitä, että ongelmamaiden kelkka ei ole kääntynyt parempaan suuntaan, euromaat ovat "pelastaneet euron" kerta toisensa jälkeen lisäämällä kriisinhoitoon yhteisiä vastuitamme ja kasvattaneet niihin liittyviä riskejä. Toimet eivät ole auttaneet, sillä markkinoilla ei ole uskottu kaikkien euromaiden selviytymiseen.

Kun kriisiaalto on edennyt, yhä suurempia pelastuspuskureita on tarvittu palon sammuttamiseen. Nyt niillä siis varaudutaan myös Italian ja Espanjan rahoitustarpeisiin.

Euroopan rahoitusvakausvälineen, ERVV:n, takausvastuiden kaksinkertaistaminen, toimintamuotojen monipuolistaminen nyt myös pankkien pääomittamiseen ja viimeksi idea ERVV:n vivuttamisesta ovat kaikki toimia, joilla yhteisvastuulla olevia vastuita lisätään ja niihin liittyviä riskejä kasvatetaan moninkertaisiksi.

Vivutuksen ajatus on, että ERVV sijoittaa esimerkiksi 250 miljardin euron suuruisen pääoman, joka asettuu etuoikeusjärjestyksessä hei-

koimpaan asemaan suhteessa muihin sijoittajiin. Näitä ajatellaan olevan 3 — 4-kertainen määrä, jolloin instrumentin suurus olisi 750 — 1 000 miljardia euroa.

Suomen vastuulupaukset ERVV:sta ovat jo noin 14 miljardia euroa. Tämän päälle tulevat korkokustannukset, jotka voivat nousta useiden miljardien, jopa yli kymmenen miljardin euron, suuruiseksi korkotasosta ja väistyvien takaaajien määrästä riippuen ja mikäli takausvastuut aktivoidaan täysimääräisiksi. Yhteensä Suomen tähän saakka antamat erilaiset kriisin hoitoon liittyvät vastuulupaukset voivat olla noin 30 miljardia euroa.

Suomi ei ole kuitenkaan velkamaa. Velkamme on reilusti alle kasvu- ja vakaussopimuksen, ja julkisen talouden alijäämä täyttää sekin reilusti sanotun sopimuksen ehdot. Näiden kriteerien valossa Suomen kannettavaksi on välittymässä suhteessa suurempi taakka kuin minkään muun vanhan euromaan Luxemburgia lukuun ottamatta.

ERVV:n vivuttamisratkaisut saattavat johtaa Suomen takaus- ja rahoitusvastuiden kokonaismäärän ennakoitua paljon suurempaan kasvuun. Huippukokouksen neuvottelupöytäkirjan haka-sulkeisiin on kirjattu maininta siitä mahdollisuudesta, että ERVV:n ja EVM:n vastuut olisivat voimassa yhtä aikaa.

Toivomuksemme on, että euro voitaisiin pelastaa. Sen jäsenyyteen kykenemättömät on päästettävä eurosta ulos. Holtittomasti lainoja jaelleiden sijoittajien on suomalaistenkin veronmaksajien sijasta aika maksaa viulunsa. Pankkeja kaatuu. Jos kaatuvien pankkien kotimaiden hallitukset haluavat ja kykenevät pelastamaan pankkinsa, se on heidän asiansa.

Eurosta lähteville on IMF:n johdolla tarjottava oikea, uusi tulevaisuus. Sellaisen rahoituksessa Suomenkin tulee mielestämme olla mukana.

ERVV:n kasvattaminen, joustavoittaminen tai vivuttaminen ja muut vastaavat toimet eivät

ole mielestämme oikeita ratkaisuja kriisin hoitamiseen.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2011

Antti Kaikkonen /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Tuomo Puumala /kesk

Kimmo Tiilikainen /kesk
Juha Rehula /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Perussuomalaiset ovat alusta lähtien vastustaneet ylivelkaantuneiden euromaiden suoraa ja katteetonta tukemista. Tukipaketit ovat Suomen kannalta epäoikeudenmukaisia ja vaarallisen kalliita. Suomi ei ole aiheuttanut tätä kriisiä. On epäoikeudenmukaista asettaa suomalainen veronmaksaja tämän kriisin maksumieheksi.

Perussuomalaisten mielestä täydellisesti epäonnistunut nykyinen tukipakettipolitiikka on lopetettava ja kriisimaiden velkoja on leikattava. Kriisimaiden velkataakka on niin suuri, että ilman mittavia velkojen leikkauksia maat eivät tule pääsemään takaisin kasvu-uralle. Mahdollisesti kriisimaiden tarvitsema jatkorahoitus voidaan hyväksyä vain suoraan IMF:n kautta — ilman välikäsiä kuten ERVV:tä. Kansainvälinen valuuttarahasto on se taho, jolla on sekä uskottavuutta että kokemusta velkakriisien ratkaisemiseen. EU:lla ei ole kumpaakaan. Tällöinkin Suomen osuuden kriisimaiden rahoituksesta on oltava sama kuin se on koko IMF:n rahoituksesta, 0,51%.

Euron tulevaisuus näyttää päivä päivältä epävarmemmalta. Perussuomalaiset vaativakin hallitusta julkaisemaan perusteellisen suunnitelman Suomen rahapoliittisista vaihtoehdoista. Lisäksi nykyisessä tilanteessa olisi hallituksen syytä myös teettää riippumattomalla tutkimuslaitoksella tutkimus Suomelle eurosta eroamisesta aiheutuvista kustannuksista, hyödyistä ja haitoista. Näiden pohjalta voitaisiin käydä julkinen keskustelu Suomen todellisista vaihtoehdoista ja tehdä ratkaisu, joka turvaa kriisin keskellä kaikkien suomalaisten hyvinvoinnin.

ERVV ja sen vivutus

ERVV:n vivutukseen on ehdotettu kahta mallia. Vaihtoehdossa 1. erillisyyhtiö myöntäisi kohdemaan joukkovelkakirjan ostajalle vakuutuksen, joka kattaisi kohdemaan velkajärjestelytilanteessa syntyneistä tappiosta 20 — 30 %. Vaihto-

ehdossa 2. perustettaisiin erillisyyhtiö, joka saisi ERVV:ltä peruspääoman ja juniorilainaa, joiden avulla se yrittäisi hankkia lisäpääomaa markkinoilta. Perussuomalaiset eivät hyväksy ERVV:n vivutusta.

Vaihtoehdossa 1. on useita ongelmia. Valtioiden velkasaneerauksissa on hyvin tavallista, että velkojille alaskirjauksista realisoituvat tappiot ovat korkeampia kuin vakuutuksen kattama 20 — 30 %. Tämä tarkoittaisi sitä, että velkajärjestelyn tapahtuessa menettävät ERVV:n takaajat käytännössä aina 100 % sijoituksestaan. Koska tappiot velkajärjestelytilanteissa syövät käytännössä koko sijoitetun pääoman, muodostuu kriittiseksi se, että tehdään oikea analyysi siitä, onko kohdemaan tilanne likviditeetti- vai vakavaraisuuskriisi. Päättämätön kriisikokousten sarja uusine pelastuspaketteineen on osoittanut, että EKP:llä ja komissiolla ei ole tarvittavaa osaamista oikean analyysin tekoon. EKP ja komissio uskovat edelleen, että eurokriisi on pääasiassa likviditeettikriisi, vaikka käytännössä kaikki riippumattomat osapuolet pitävät sitä vakavaraisuuskriisinä. Ilman oikeata analyysiä tilanteesta on mahdotonta tehdä oikeita päätöksiä kriisin ratkaisemiseksi. Voidaan myös pitää erittäin kyseenalaisena, ostaisivatko sijoittajat kriisimaiden velkakirjoja, vaikka saisivatkin edellä kuvatun tapaisen vakuutuksen, sillä euromaat ovat omilla toimillaan Kreikan tapauksessa asettaneet kyseenalaiseksi tappiovakuutusten (CDS) käytännön merkityksen.

Vaihtoehdossa 2. ERVV:n takaajille velkajärjestelytilanteessa realisoituvat tappiot ovat nyt käytettävissä olevien tietojen pohjalta käytännössä samankaltaiset vaihtoehdon 1. kanssa. Tämän mallin ongelmana on myös hallinnon läpinäkyvämmäisyys, joka sopii huonosti pohjoismaalaiseen demokratiaan.

Koska ERVV:n takaajien riskit kasvavat vivutuksessa moninkertaisiksi, olisi perussuomalaisten mielestä aiheutta myös tarkistaa Suomen saamia vakuuksia. Todellisissa täysimääräisissä

vakuuksissa saadaan koko sijoitettu pääoma takaisin heti tappion syntyessä eikä vasta 30—vuoden kuluttua.

Perussuomalaiset haluavat myös kiinnittää huomiota siihen, että ERVV ei ole uskottava toimija kriisin ratkaisemiseksi. Vaikka nykymuotoista tukipakettipolitiikkaa pidettäisiinkin oikeana tapana ratkaista kriisi, on ilmiselvää, että ERVV:n/EVM:n koko ei riitä alkuunkaan nykykriisin ratkaisuun. Pelkästään Italialla on valtionvelkaa noin 2 000 miljardia euroa, joten vivutettunakaan ERVV-resurssit eivät riitä alkuunkaan sen pelastamiseen. Markkinat voidaan vakauttaa vain, jos markkinaintervention takana on uskottava toimija. Tämä tiedostetaan myös EU:ssa, joten maaliskuussa 2012 pidettävässä päämieskokouksessa tullaan todennäköisesti esittämään ERVV:n ja EVM:n koon moninkertaistamista. Perussuomalaiset eivät hyväksy Suomen vastuiden kasvattamista.

Perussuomalaiset pitävät myös VM:n takausvastuiden laskennassa käyttämää 4 % korko-oletusta epärealistisena. Eurokriisin takia kaikki euromaat ovat nyt luottoluokittajien erityisen tarkkailun alaisina ja myös nettovelattoman julkisen sektorin Suomen AAA-luokitus on vaarassa. AAA-luokituksen menetys voi nostaa Suomen valtionvelan korkoa helposti useamman prosenttiyksikön.

Takaajamaiden luottoluokitusten lasku uhkaa myös ERVV:n toimintakykyä. ERVV:n toiminta edellyttää AAA-luokitusta ja sen takaamaa edullista rahoitusta. Tämä on käytännössä mahdoton tavoite, jos yhdenkin nykyisen AAA-takaajamaan luottoluokitus laskee.

Perussuomalaiset eivät myöskään ymmärrä, mitä sillä tarkoitetaan, että on kiinnitettävä suurta huomiota rahoituslaitosten investointien jälleenerahoittamiseen nykyisten rahoitusinstrumenttien erääntyessä. Toivooko valiokunta, että ERVV ryhtyy huolehtimaan myös rahoituslaitosten likviditeetistä, joka on perinteisesti ollut EKP:n vastuulla?

Jos hallitus haluaa näistä perusteluista huolimatta vivuttaa ERVV:n ja näin jatkaa väärää politiikkaa, tulee eduskunnan arvioida tarkasti ERVV:n suhdetta Suomen perustuslakiin. Aiem-

min syksyllä sopimusta hyväksyttäessä ei kaikkialla kansanedustajilla ollut oikeaa ymmärrystä Suomen kokonaisvastuista ERVV:ssä, koska korkopiikin ei uskottu olevan taivaaseen asti auki. Nyt puhutaankin oikeustilan selventämisen tarpeesta, vaikka kansainvälisesti sopimus joka tapauksessa velvoittaa jo Suomea. ERVV:tä eduskunnassa hyväksyttäessä ei EU:ssa huippukokouksella ollut myöskään tehty päätöstä siitä, että ERVV:n hankkimaa rahoitusta käytettäisiin tarvittaessa pankkien pääomittamisen rahoittamiseen. Tuollaisen rahoittamispäätöksen uhmaaminen toisi oikeustulkintaan uusia ulottuvuuksia, kun Euroopan unionin tuomioistuin saattaisi käsitellä ERVV:n myönteisen tukipäätöksen tekemistä estävän jäsenmaan kantaa EU:n tavoitteiden vastaisena huippukokouspäätöksen perusteella.

Esitetty vivuttaminen nostaa Suomen riskit uudelle tasolle, ja siten olisi syytä arvioida ERVV:n suhdetta myös kansalaisten perustuslaillisten oikeuksien takaamisen mahdollisuuteen, sillä riskien realisoituessa se saattaa hankaloitua merkittävästi. Näin ollen tilanne ei vaatisi välttämättä pelkkää oikeustilan selventämistä, vaan koko sopimus tulisi ottaa uuteen valtiosääntöoikeudelliseen tarkasteluun, mikäli Suomi aikoo poliittisesti hyväksyä vivuttamisen. On jo sinänsä tuomittavaa, että Suomessa on viety läpi sopimus osittain väärässä ymmärryksessä ja osa valtiosääntöasiantuntijoistakaan ei ole ymmärtänyt täysin, mistä he ovat ERVV-sopimuksen yhteydessä antaneet lausuntonsa, koska Suomen kokonaisvastuiden määräytymisestä on ollut epätietoisuutta vaikeaselkoisten käsitteiden takia ja ERVV-sopimuksen sisältöä on näin ollen tulkittu monella eri tavalla.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan. ERVV on väärä instrumentti kriisin ratkaisuun. Se on riittämätön ja epäoikeudenmukainen Suomen kannalta ja vie kohti liittovaltiota. ERVV:n vivuttaminen ei paranna sen

SuVL 9/2011 vp — E 99/2011 vp

mahdollisuuksia ratkaista kriisiä, pikemminkin päinvastoin. Vivuttaminen kasvattaa kohtuuttomasti Suomen ris-

*kiä joutua entistä suuremmaksi maksu-
mieheksi.*

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2011

Juho Eerola /ps
Pietari Jääskeläinen /ps

Anne Louhelainen /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps